____
(rajonas / miestas, mokykla)

______ klasės mokinio (-ės) ______________________________
(vardas ir pavardė)

2012 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis

GIMTOJI KALBA (BALTARUSIŲ)

БЕЛАРУСКАЯ МОВА

TEKSTO SUVOKIMAS IR LITERATŪROS ŽINIŲ TAIKYMAS
KALBOS ŽINIŲ TAIKYMAS

Testas

25 мая 2012 г. **Час – 1 гадзіна**

ТЛУМАЧЭННІ:

- Праверце, ці няма пустых аркушаў ці іншых дэфектаў друку ў вашым тэксце. Калі заўважыце, паведамце настаўніку.
- Пісаць можаце і алоўкам, але канчатковы варыянт павінен быць напісаны ручкай сіняга колеру. Выкарыстоўваць карэктар забаронена.
- Будзе ацэньвацца і культура вашага пісьма: невыразна напісаныя, закрэсленыя адказы не будуць ацэнены (г.зн. за гэты адказ вы атрымаеце 0 балаў).
- На пытанні адказвайце коратка і зразумела. Вашы адказы павінны змясціцца ў адведзеных радках.

VERTINIMAS

Užduotys	Maksimalus taškų skaičius	Surinktų taškų suma		
		1 vertintojas	2 vertintojas	3 vertintojas
Teksto suvokimas ir literatūros žinių taikymas	**25**			
Kalbos žinių taikymas	**15**			
Taškų suma	**40**			

TAŠKAI	

Vertinimo komisija: ______________________________
(parašas, vardas ir pavardė)

____
(parašas, vardas ir pavardė)

____
(parašas, vardas ir pavardė)

© Nacionalinis egzaminų centras, 2012

ЗАДАННІ ПА РАЗУМЕННЮ ТЭКСТУ І ВЫКАРЫСТАННЮ ВЕДАЎ ПА ЛІТАРАТУРЫ

(25 балаў)

Прачытайце верш "Слуцкія ткачыхі" і выканайце заданні 1–14.

Ад родных ніў, ад роднай хаты
У панскі двор дзеля красы
Яны, бяздольныя, узяты
Ткаць залатыя паясы.
І цягам доўгія часіны,
Дзявочыя забыўшы сны,
Свае шырокія тканіны
На лад персідскі ткуць яны.
А за сцяной смяецца поле,
Зіяе неба з-за акна,–
І думкі мкнуцца мімаволі
Туды, дзе расцвіла вясна;
Дзе блішча збожжа ў яснай далі,
Сінеюць міла васількі,
Халодным срэбрам ззяюць хвалі
Між гор ліючайся ракі;
Цямнее край зубчаты бора...
І тчэ, забыўшыся, рука
Заміж персідскага узора
Цвяток радзімы васілька.

Заданні 1–9 (25 балаў)

	Балы 1	Балы 2
1.1. Пра аўтара гэтага верша К. Чорны пісаў*:"Вялікі грамадзянін і патрыёт, ён усё сваё кароткае жыццё аддаў служэнню народу. Чалавек шырокай адукацыі, энцыклапедыст у самым поўным сэнсе слова, ... ад самых пачаткаў сваёй творчасці быў у абсягу перадавых агульначалавечых ідэй, у якіх ён знаходзіў месца беларускай нацыянальнай думцы..."* Замест кропак напішыце прозвішча паэта, пра якога ідзе гаворка ва ўрыўку і які з'яўляецца аўтарам верша "Слуцкія ткачыхі". *(1 бал)*	__	__
1.2. Выпішыце з урыўка (словы К. Чорнага) 3 словы, якія характарызуюць гэтага паэта. .... *(3 балы)*	__	__

Балы
1 2

2.1. Растлумачце значэнне слова *бяздольныя.*

....

(1 бал)

2.2. Чаму аўтар называе гераінь верша *бяздольнымі?*

....

....

....

(2 балы)

3. Растлумачце сэнс радка *Дзявочыя забыўшы сны.*

....

....

....

(3 балы)

4.1. На якія 2 сэнсавыя часткі можна падзяліць верш? Вызначце тэму кожнай з частак.

Тэма першай часткі – ....

....

Тэма другой часткі – ....

....

(2 балы)

4.2. Як вы думаеце, у чым сэнс такой будовы верша?

....

....

....

....

(3 балы)

5. Якія дэталі беларускага краявіду паказаны ў творы? Выпішыце 3 прыклады.

....

....

....

(3 балы)

6. З той часткі верша, у якой апісваецца беларуская прырода, выпішыце 3 метафары.

....

....

....

(3 балы)

Балы
1 2

7. *Сімвал – умоўнае абазначэнне з'явы праз вобраз, які нечым нагадвае гэту з'яву (М. А. Лазарук, А. Я. Ленсу. Слоўнік літаратуразнаўчых тэрмінаў).*

Сімвалам чаго ў вершы з'яўляецца васілёк?

....

....

(2 балы) __ __

8. Прачытайце прыведзеныя ніжэй сцверджанні і пазначце тое з іх, у якім заключаецца галоўная думка верша:

А аўтар заклікае ганарыцца працай слуцкіх ткачых, якія стваралі знакамітыя ва ўсім свеце вырабы;

Б аўтар паказвае, што прыгажосць лепш ствараць не па чужым узоры, а па сваім, родным;

В ідэя верша – гуманізм адносін паэта да слуцкіх ткачых, шанаванне іх працы;

Г галоўнае ў вершы – апяванне роднай старонкі.

(1 бал) __ __

9. Да якога віду лірыкі адносіцца гэты верш? Правільны адказ абвядзіце.

А Грамадзянская.

Б Інтымная.

В Пейзажная.

(1 бал) __ __

Максімальная колькасць балаў – 25 балаў		

ЗАДАННІ ПА ВЫКАРЫСТАННЮ ВЕДАЎ ПА МОВЕ

(15 балаў)

Заданні 10.1–14 (10 балаў)

Балы 1 2

10.1. Напішыце, які парадак слоў у сказе характэрны для верша.

....

(1 бал)

10.2. Выпішыце адзін сказ (або яго частку) для ілюстрацыі вызначанага парадку слоў.

....

....

....

(1 бал)

11. Устанавіце адпаведнасць паміж прыведзенымі ў словазлучэнні прыметнікамі і іх сэнсавай характарыстыкай. У табліцы насупраць адпаведнага тыпу прыметніка напішыце яго нумар. Пад нумарам 0 даецца ўзор.

0) ад родных ніў;

1) у панскі двор;

2) дзявочыя сны;

3) шырокія тканіны;

4) і цягам доўгія часіны;

5) у яснай далі;

6) край зубчаты.

Тып прыметніка	Нумар словазлучэння
якасны	
адносны	0
прыналежны	

(6 балаў)

12. З дапамогай двух сінонімаў растлумачце значэнне прыметніка *залатыя* з паэтычнага радка *Яны, бяздольныя, узяты ткаць залатыя паясы.*

залатыя (паясы) ....

(2 балы)

Балы
1 *2*

13. Назавіце від выдзеленых членаў сказа ў прапанаваным фрагменце верша. Пасля кожнага члена сказа пастаўце выбранае тлумачэнне пад пэўнай літарай. Пад нумарам 0 даецца ўзор.

Ад родных (0) Г ніў, ад роднай *хаты* (1) .....

У панскі двор дзеля *красы* (2) .....

Яны, (3)..... *бяздольныя*, (4) ..... узяты

Ткаць *залатыя* (5) ..... *паясы* (6) ..... .

А – дзейнік;

Б – выказнік;

В – акалічнасць;

Г – азначэнне;

Д – дапаўненне.

(3 балы) __ __

14. Адзначце сінтаксічныя канструкцыі, якія не з'яўляюцца словазлучэннямі.

А ад роднай хаты;

Б на лад персідскі;

В зззяюць хвалі;

Г сінеюць міла;

Д цямнее край.

(2 балы) __ __

Максімальная колькасць балаў – 15 балаў		

***Сума балаў** (40 балаў)*		

Чарнавік